

European Securities and
Markets Authority

Ohjeet

Arvopaperikeskuksen osallistujien maksulaiminlyöntejä koskevat säännöt ja menettelyt

Sisällysluettelo

1	Soveltamisala	3
2	Määritelmät	4
3	Tarkoitus	5
4	Noudattamista ja ilmoittamista koskevat velvoitteet	7
4.1	Ohjeiden asema	7
4.2	Raportointivaatimukset	7
5	Ohjeet	8
5.1	Osallistujien maksulaiminlyöntejä koskevien sääntöjen ja menettelyjen määrittely ..	8
5.2	Osallistujien maksulaiminlyöntejä koskevien sääntöjen ja menettelyjen säännöllinen testaus ja uudelleentarkastelu	11

1 Soveltamisala

Kenelle?

1. Ohjeet koskevat toimivaltaisia viranomaisia

Mitä?

2. Ohjeita sovelletaan arvopaperikeskuksen laatimiin sääntöihin ja menettelyihin, joilla puututaan osallistujien maksulaiminlyönteihin asetuksen (EU) N:o 909/2014 41 artiklan mukaisesti.

Milloin?

3. Ohjeita aletaan soveltaa siitä päivästä alkaen, jona on kulunut kaksi kuukautta ohjeiden julkaisemisesta ESMA:n verkkosivustolla kaikilla EU:n virallisilla kielillä.

2 Määritelmät

4. Ellei toisin ilmoiteta, ohjeisiin sisältyvien termien merkitys on sama kuin asetuksessa (EU) N:o 909/2014 määritettyjen termien. Lisäksi sovelletaan seuraavia määritelmiä:

<i>Komission delegoitu asetus (EU) N:o 2017/392</i>	Komission delegoitu asetus (EU) N:o 2017/392, annettu 11 päivänä marraskuuta 2016, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 909/2014 täydentämisestä arvopaperikeskusten toimilupiin, valvontaan ja toimintaan liittyviä vaatimuksia koskevilla teknisillä sääntelystandardeilla
<i>CPSS:n ja IOSCO:n finanssimarkkinoiden infrastruktuureja koskevat periaatteet</i>	Finanssimarkkinoiden infrastruktuureja koskevat maksujärjestelmä- ja markkinainfrastruktuurikomitean (Committee on Payment and Settlement Systems, CPSS) ja kansainvälisen arvopaperimarkkinavalvojen yhteisön (International Organization of Securities Commission, IOSCO) teknisen komitean periaatteet
<i>Direktiivi 98/26/EY</i>	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/26/EY, annettu 19 päivänä toukokuuta 1998, selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestelmissä
<i>EK</i>	Euroopan komissio
<i>ESMA</i>	Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen
<i>EU</i>	Euroopan unioni
<i>Asetus (EU) No 909/2014</i>	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 909/2014 arvopaperitoimituksen parantamisesta Euroopan unionissa sekä arvopaperikeskuksista ja direktiivien 98/26/EY ja 2014/65/EU sekä asetuksen (EU) N:o 236/2012 muuttamisesta
<i>Asetus (EU) No 1095/2010</i>	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1095/2010, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/77/EY kumoamisesta

3 Tarkoitus

5. Ohjeiden on tarkoitus varmistaa asetuksen (EU) N:o 909/2014 41 artiklan säännösten yhteinen, yhtenäinen ja johdonmukainen soveltaminen. Erityisesti on määrä varmistaa, että arvopaperikeskukset määrittelevät ja soveltavat selkeitä ja toimivia sääntöjä ja menettelyjä osallistujien maksulaiminlyöntien hallitsemiseksi. (Tämä kattaa kaiken tyyppiset osallistujat, kuten osallistujat, jotka ovat arvopaperikeskuksia tai muunlaisia markkinainfrastruktuureja, ja myös epäsuorat osallistujat niissä jäsenvaltioissa, jotka ovat päättäneet pitää epäsuoraa osallistujaa osallistujana direktiivin 98/26/EY 2 artiklan f kohdan nojalla.)
6. Koska käsite ”maksulaiminlyönti” jo määritellään asetuksessa (EU) N:o 909/2014 osallistujan osalta tilanteeksi, ”jossa aloitetaan (...) maksukyvyttömyysmenettely osallistujaa vastaan”, näiden ohjeiden tarkoituksena ei ole käsitteen ”maksulaiminlyönti” tarkempi määrittely osallistujan yhteydessä vaan ainoastaan ohjeiden antaminen toimenpiteistä, joita arvopaperikeskuksen pitäisi luoda ja joita sen pitäisi noudattaa kyseisessä maksulaiminlyönnissä.
7. Direktiiviin 98/26/EY mukaan käsite ”maksukyvyttömyysmenettely” tarkoittaa ”jäsenvaltion tai yhteisön ulkopuolisen maan laissa säädettyä kaikkia velkojia koskevaa yhteistä menettelyä, jonka tarkoituksena on joko osallistujan asettaminen selvitystilaan tai osallistujaa koskeva uudelleenjärjestely silloin, kun edellä mainittuun menettelyyn liittyy siirtojen tai maksujen keskeyttäminen tai rajoitusten asettaminen niille” (2 artiklan j alakohta). Osallistujaa koskevan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisajankohdaksi määritellään ajankohta, jona asianomainen oikeudellinen tai hallinnollinen viranomaisella on antanut päätöksensä (6 artiklan 1 kohta). Direktiivissä 98/26/EC säädetään myös, että kyseisen viranomaisen on tällaisessa tapauksessa välittömästi ilmoitettava päätöksestään kyseisen jäsenvaltion nimeämälle asianmukaiselle viranomaiselle ja että jäsenvaltion on viipymättä ilmoitettava tästä Euroopan järjestelmäriskikomitealle, muille jäsenvaltioille sekä ESMAlle (6 artiklan 2 ja 3 kohta).
8. Asetuksen (EU) N:o 909/2014 johdanto-osan 6 kappaleen mukaan ESMAn olisi varmistettava yhteensopivuus finanssimarkkinoiden infrastruktuureja koskevien CPSS:n ja IOSCO:n laatimien periaatteiden kanssa laatiessaan asetuksessa (EU) No 909/2014 tarkoitettuja ohjeita.
9. Tältä osin voidaan todeta, että finanssimarkkinoiden infrastruktuureja koskevien CPSS:n ja IOSCO:n periaatteiden soveltamisala on laajempi kuin näiden ohjeiden. Ensiksi mainituissa säädetään, että finanssimarkkinoiden infrastruktuurin olisi säädettävä säännöissään ja menettelyissään, mitkä olosuhteet aiheuttavat osallistujan maksulaiminlyönnin rahoitukseen liittyvissä ja toiminnan harjoittamiseen liittyvissä maksulaiminlyönneissä. Niissä määritellään, että toiminnan harjoittamiseen liittyvä maksulaiminlyönti tapahtuu, kun operatiiviset ongelmat, esimerkiksi tietoteknisten järjestelmien toimintahäiriö, estää osallistujaa täyttämästä velvoitteitaan.

10. On tärkeää huomata, että vaikka asetuksessa (EU) N:o 909/2014 käytetään melko suppeaa määritelmää käsitteelle "maksulaiminlyönti", se ei estä arvopaperikeskuksia luomasta osallistujia koskevien virallisten maksukyvyttömyysmenettelyjen lisäksi muita menettelyjä, joilla puututaan osallistujiin vaikuttaviin tapahtumiin.

4 Noudattamista ja ilmoittamista koskevat velvoitteet

4.1 Ohjeiden asema

11. Tässä asiakirjassa on asetuksen (EU) N:o 909/2014 41 artiklan 4 kohdan nojalla annettu asetuksen (EU) N:o 1095/2010 16 artiklan mukainen ohjeistus. Asetuksen (EU) N:o 1095/2010 16 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten ja finanssimarkkinoiden toimijoiden on kaikin tavoin pyrittävä noudattamaan ohjeita ja suosituksia.
12. Toimivaltaisten viranomaisten, joihin ohjeita sovelletaan, on noudatettava niitä valvontakäytännöissään ja valvottava, noudattavatko arvopaperikeskukset niitä.

4.2 Raportointivaatimukset

13. Toimivaltaisten viranomaisten, jolle nämä ohjeet on tarkoitettu, on ilmoitettava ESMALLE, noudattavatko ne tai aikovatko ne noudattaa ohjeita, sekä perustelut niiden noudattamatta jättämiselle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun ne on julkaistu ESMAN verkkosivustolla EU:n kaikilla virallisilla kielillä. Ilmoitus tehdään osoitteeseen CSDR.Notifications@esma.europa.eu.
14. Jos vastausta ei anneta määräaikaan mennessä, katsotaan, että toimivaltaiset viranomaiset eivät noudata ohjeita. ESMAN verkkosivustolla on pohja ilmoitusta varten.

5 Ohjeet

5.1 Osallistujien maksulaiminlyöntejä koskevien sääntöjen ja menettelyjen määrittely

5.1.1 Menettely osallistujien maksulaiminlyöntejä koskevien sääntöjen ja menettelyjen laatimiseksi

1. Kun arvopaperikeskus laatii maksulaiminlyöntejä koskevia sääntöjä ja menettelyjä kullekin ylläpitämälleen arvopaperien selvitysjärjestelmälle, sen pitäisi ottaa mukaan kaikki asianomaiset sidosryhmät, muun muassa osallistajat (mahdollisesti kuulemalla käyttäjien komiteoita) muut asianomaiset markkinainfrastruktuurit (arvopaperikeskukset, yhteisöt, jotka toimittavat arvopaperitapahtumien maksusuoritukset arvopaperikeskusten, keskusvastapuolten ja kauppapaikkojen kautta) ja yhteistä toimitusinfrastruktuuria käytettäessä kyseisen infrastruktuurin ylläpitäjä.
2. Maksulaiminlyöntejä koskeville arvopaperikeskuksen säännöille ja menettelyille pitäisi saada arvopaperikeskuksen ylimmän hallintoelimen hyväksyntä.

5.1.2 Osallistujan maksulaiminlyönnin vahvistaminen

3. Arvopaperikeskuksen pitäisi aloittaa laatimiensa maksulaiminlyöntejä koskevien sääntöjen ja menettelyjen täytäntöönpano, kun arvopaperikeskus on havainnut osallistujan maksulaiminlyönnin toteutettuaan kaikki kohtuulliset toimenpiteet varmistaakseen asian tapahtumisen.
4. Osallistujan maksulaiminlyönnistä voi ilmoittaa arvopaperikeskukselle osallistuja itse, direktiivin 98/26/EY 6 artiklan 2 kohdan mukainen arvopaperikeskuksen jäsenvaltion nimetty viranomainen, arvopaperikeskuksen toimivaltainen viranomainen, maksun laiminlyöneen osallistujan toimivaltainen viranomainen tai kuka tahansa muu henkilö, joka tietää maksulaiminlyönnistä, esimerkiksi keskusvastapuoli, kauppapaikka, linkillä yhdistetty arvopaperikeskus tai arvopaperikeskuksen käyttämän yhteisen toimitusinfrastruktuurin ylläpitäjä.
5. Arvopaperikeskuksen pitäisi pyytää osallistujiaan ilmoittamaan maksulaiminlyönnistään mahdollisimman pian ja määritellä ilmoituksen tekemiseen käytettävät kanavat.
6. Heti kun arvopaperikeskukselle ilmoitetaan osallistujan maksulaiminlyönnistä, sen pitäisi ilmoittaa asiasta ja toimittaa kyseisenä ajankohtana saatavilla olevat tiedot ja tiedon lähde toimivaltaiselle viranomaiselleen. Tämän jälkeen sen pitäisi mahdollisimman pian yksilöidä ja toimittaa toimivaltaiselle viranomaiselleen vähintään jäljempänä luetellut lisätiedot:

- maksun laiminlyönnystä osallistujaa koskevat tiedot (esimerkiksi oikeudellinen muoto, toimilupa, toiminta ja onko kyseessä komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 2017/392 67 artiklan mukainen keskeinen osallistuja)
- maksun laiminlyönteeseen osallistujan toteuttamattomien ja mahdollisuuksien mukaan mahdollisesti toteuttamatta jäävien toimitusohjeiden kokonaismäärä ja -arvo; arvo lasketaan maksulaiminlyöntipäivänä komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 2017/392 42 artiklan 2 kohdan mukaisesti
- niiden tapahtumien ja rahoitusvälineiden tyyppi, joita toimitusohjeet koskevat (tapahtumat luokitellaan komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 2017/392 54 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja rahoitusvälineet 42 artiklan 1 kohdan d alakohdan i alakohdan mukaisesti)
- tapauksen mukaan, missä yhteisessä toimitusinfrastruktuurissa maksun laiminlyönteeseen osallistujan toimitusohjeet käsitellään ja muut mahdolliset maksun laiminlyönteeseen osallistujan rajat ylittävän toiminnan indikaattorit, jos niitä on saatavilla
- maksun laiminlyönteeseen osallistujan asiakkaiden lukumäärä, jos se on arvopaperikeskuksen tiedossa, ja
- tiedot mahdollisista olennaisista riskeistä, joita kyseinen maksulaiminlyönti voi aiheuttaa.

5.1.3 Masulaiminlyönnin tapauksessa mahdollisesti toteutettavat arvopaperikeskuksen toimet

7. Arvopaperikeskuksen pitäisi ilmoittaa maksulaiminlyöntejä koskevissa säännöissään ja menettelyissään toimet, joita se voi toteuttaa yhtä osallistujaa koskevan maksulaiminlyönnin tapauksessa, mukaan lukien toimet, joita se voi toteuttaa tappioiden ja likviditeettipaineiden hillitsemiseksi osallistujan maksulaiminlyönnin ajankohtana ja sen jälkeen. Arvopaperikeskuksen pitäisi täsmentää, toteutetaanko kyseiset toimet automaattisesti vai päätetäänkö niistä tapauskohtaisesti.
8. Sovellettavan lain sallimassa laajuudessa ja erityisesti direktiivissä 98/26/EY määriteltyjen selvityksen lopullisuutta koskevien sääntöjen mukaisesti toimia voivat olla:
 - (a) normaaleihin selvityskäytäntöihin tehtävät muutokset, kuten maksun laiminlyönteeseen osallistujan estäminen syöttämistä täydentäviä toimitusohjeita arvopaperikeskuksen arvopaperien selvitysjärjestelmään, muiden kuin lopullisten toimitusohjeiden toimittamisen keskeyttäminen tai sellaisten tiettyjen toimintojen rajoittaminen, joita voidaan soveltaa kyseiseen osallistujaan, kuten määräajan asettaminen toimitusohjeen kierrättämiselle

(b) taloudellisten resurssien käyttö arvopaperikeskuksessa: arvopaperikeskuksen pitäisi tarvittaessa määritellä laatimissaan säännöissä ja menettelyissä, mitä kyseiset taloudelliset resurssit ovat (esimerkiksi arvopaperikeskuksella, jolla ei ole pankkitoimilupaa, mahdollisesti käytössä oleva takuurahasto tai arvopaperikeskuksella, jolla on lupa tarjota pankkipalvelujen tyypisiä oheispalveluja, osallistujien asettama vakuus), missä järjestyksessä niitä on määrä käyttää ja millä toimenpiteillä ja menettelyillä täydennetään resursseja oikea-aikaisesti maksulaiminlyönnin jälkeen

9. Maksulaiminlyöntejä koskevissa arvopaperikeskuksen säännöissä ja menettelyissä pitäisi eritellä niiden toimien vaikutukset, jotka arvopaperikeskus voi toteuttaa maksun laiminlyöneiden ja muiden kuin maksun laiminlyöneiden osallistujien toimitusohjeiden ja tilien osalta.

5.1.4 Maksulaiminlyöntejä koskevien sääntöjen ja menettelyjen täytäntöönpano

10. Arvopaperikeskuksen pitäisi määritellä kriteerit, jotka on otettava huomioon kunkin maksulaiminlyöntejä koskevissa säännöissä ja menettelyissä mainitun toimen valinnassa.
11. Arvopaperikeskuksella pitäisi olla osallistujan maksulaiminlyöntiin puuttumiseksi sääntöjä ja menettelyjä, joilla rajataan selkeästi eri osapuolten vastuualueet sekä organisaation sisällä että tarvittaessa sen ulkopuolella. Arvopaperikeskuksen pitäisi antaa henkilöstölleen koulutusta ja ohjausta maksulaiminlyöntejä koskevien sääntöjen ja menettelyjen täytäntöönpanosta. Näissä säännöissä ja menettelyissä pitäisi nimetä tähän tarkoitukseen avainhenkilöt ja yhteistä toimitusinfrastruktuuria käyttävien arvopaperikeskusten osalta kyseisen infrastruktuurin ylläpitäjä sekä käsitellä viestintää, dokumentointia, tiedontarpeita ja tietojen saatavuutta koskevia kysymyksiä sekä koordinoitua muiden yhteisöjen kanssa, mukaan lukien tarvittaessa muut markkinainfrastruktuurit.

5.1.5 Maksulaiminlyöntejä koskevien sääntöjen ja menettelyjen täytäntöönpanoa koskeva viestintä

12. Maksulaiminlyöntejä koskevissa arvopaperikeskuksen säännöissä ja menettelyissä pitäisi säätää, että
 - (a) arvopaperikeskuksen olisi mahdollisimman pian ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle ja maksun laiminlyöneelle osallistujalle toimista, jotka arvopaperikeskus aikoo toteuttaa tai on toteuttanut maksulaiminlyönnin johdosta
 - (b) arvopaperikeskuksen olisi tiedotettava mahdollisimman pian maksulaiminlyönnin johdosta toteuttamistaan toimista seuraaville tahoille:
 - i. sen asiaan liittyvät viranomaiset

- ii. ESMA
 - iii. osallistujat, jotka eivät ole laiminlyöneet maksuja
 - iv. arvopaperikeskuksen palvelemat kauppapaikat ja keskusvastapuolet
 - v. arvopaperikeskuksen käyttämän yhteisen toimitusinfrastruktuurin ylläpitäjä
 - vi. linkillä yhdistetyt arvopaperikeskukset.
13. Tietoihin, jotka toimitetaan 12 kohdan b alakohdan iii–vi alakohdassa mainituille henkilöille, ei saa sisältyä direktiivin 95/46/EY 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettuja henkilötietoja¹ (lukuun ottamatta tapauksia, joissa maksun laiminlyönyt osallistuja on luonnollinen henkilö).

5.2 Osallistujien maksulaiminlyöntejä koskevien sääntöjen ja menettelyjen säännöllinen testaus ja uudelleentarkastelu

14. Maksulaiminlyöntejä koskevissa arvopaperikeskuksen säännöissä ja menettelyissä pitäisi määritellä mekanismit ja aikataulut niiden tehokkuuden ja käytännöllisyyden testaamista varten.
15. Arvopaperikeskuksen pitäisi suorittaa testejä vähintään kerran vuodessa ja joka tapauksessa aina sen jälkeen, kun maksulaiminlyöntejä koskevia arvopaperikeskuksen sääntöjä ja menettelyjä on muutettu olennaisesti tai arvopaperikeskuksen toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä. Testauksessa pitäisi käyttää riittävää otosta arvopaperikeskuksen osallistujista, asianomaisista markkinainfrastruktuureista (arvopaperikeskukset, yhteisöt, jotka suorittavat arvopaperitapahtumien maksusuoritukset arvopaperikeskusten keskusvastapuolten ja kauppapaikkojen kautta) ja muista yhteisöistä (esimerkiksi arvopaperikeskuksen käyttämän yhteisen toimitusinfrastruktuurin ylläpitäjä, kolmannet osapuolet, joille palvelujen tuottaminen on ulkoistettu jne.), tapauskohtaisesti kunkin arvopaperikeskuksen ylläpitämän arvopaperien selvitysjärjestelmän osalta. Arvopaperikeskuksen toimivaltainen viranomainen voi pyytää mahdollisuutta osallistua kyseisiin testeihin.
16. Arvopaperikeskuksen pitäisi ennen kutakin testiä määritellä parametrit, joiden mukaan testi toteutetaan. Määrittelyssä otetaan huomioon tapauskohtaisesti (koon, toiminnan jne. suhteen) erityyppiset osallistujat, eri maissa tai aikavyöhykkeillä sijaitsevat osallistujat, osallistujat, joilla on erityyppisiä tilejä (yhteistilit, erotellut tilit) ja

¹ "henkilötiedoilla" [tarkoitetaan] kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä ("rekisteröity") koskevia tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilönumeron taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella, direktiivi 95/46/EY, annettu 24 päivänä lokakuuta 1995, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta.

asianomaiset markkinainfrastruktuurit. Testaukseen pitäisi sisällyttää simulaatio ja viestintämenettelyjen testaus. Arvopaperikeskus voi ennen kutakin testausta toimittaa toimivaltaiselle viranomaiselle tämän pyynnöstä parametrit, joita se aikoo käyttää.

17. Jos testauksessa käy ilmi maksulaiminlyöntejä koskevissa arvopaperikeskuksen säännöissä ja menettelyissä olevia puutteita, arvopaperikeskuksen pitäisi muuttaa niitä puutteiden korjaamiseksi. Jos simulaatiossa käy ilmi, että arvopaperikeskuksen osallistujilta tai muilta markkinainfrastruktuureilta puuttuu tietoa maksulaiminlyöntejä koskevista säännöistä ja menettelyistä tai valmius soveltaa niitä, arvopaperikeskuksen pitäisi varmistaa, että nämä yhteisöt saavat asianmukaisesti tietoa ja toteuttavat toimia puutteiden korjaamiseksi.
18. Testien tulokset ja maksulaiminlyöntejä koskeviin sääntöihin ja menettelyihin mahdollisesti kaavailut muutokset pitäisi ilmoittaa arvopaperikeskuksen ylimmälle hallintoelimelle, riskinarviointikomitealle, toimivaltaiselle viranomaiselle ja asiaan liittyville viranomaisille. Arvopaperikeskuksen pitäisi ilmoittaa myös osallistujilleen ainakin yhteenveto suoritetun testin tuloksista sekä maksulaiminlyöntejä koskeviin sääntöihin ja menettelyihin mahdollisesti kaavailut muutokset.